

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vybraná úskalí ocenění majetkové podstaty

Insolvenční zákon jednoznačně předpokládá, že v procesu rozhodování o řešení úpadku reorganizací je nutné zpracovat znalecký posudek na ocenění majetkové podstaty. Tento zákon zároveň upravuje některé základní požadavky na zpracování takového znaleckého posudku. Ze samotné právní úpravy i praxe však vyplývají určité situace, které mohou mít za následek nenaplnění očekávání kladených různými aktéry na výstupy znaleckého posudku nebo zbytečné průtahy řízení. Na mnoho slabých míst právní úpravy výstižně upozorňují samotné právní komentáře k insolvenčnímu zákonu. Jaké jsou nejčastější problémy při zpracování znaleckých posudků na ocenění majetkové podstaty v praxi?

Klíčové je již samotné zadání posudku, a to nejen z pohledu věcného ale i časového. Zákon o znalcích sice předpokládá, že by soud měl zadání posudku se znalcem konzultovat, aby byl vyjasněn věcný rozsah zadání a související časová dotace potřebné pro zpracování posudku. V praxi k tomu však většinou nedochází.

Pokud jde o věcný rozsah zadání, je v první řadě potřeba vyjasnit, zda bude oceňována pouze majetková podstata (včetně samostatného ocenění zajištěného majetku), nebo je požadováno též provedení simulace konkursu a reorganizace pro porovnání výhodnosti těchto způsobů řešení úpadku. Insolvenční zákon výslovně předpokládá pouze zpracování posudku na ocenění majetkové podstaty s tím, že majetek, který je předmětem zajištění, se ocení i odděleně. Současně insolvenční zákon předpokládá, že pro účely ocenění majetkové podstaty provoz dlužníkovy podniku skončil k datu podání znaleckého posudku. Ocenění majetkové podstaty a předmětu zajištění je však pouze první krok ke zjištění předpokládaného uspokojení v konkursu. V praxi soudy v usnesení o povolení reorganizace a jmenování znalce většinou formulují zadání prostým přepisem znění insolvenčního zákona a požadují tedy ocenění majetkové podstaty (se samostatným oceněním zajištěného majetku), na základě kterého pak rozhodují o ceně majetkové podstaty. Věřitele, dlužníka, ale konečně i soud při posuzování reorganizačního plánu však především zajímá výše uspokojení, kterou by každý věřitel obdržel v případě řešení úpadku konkursem a reorganizací. Tyto odpovědi však posudek zpracovaný podle výše uvedeného zadání nenabízí a ani nabídnout nemůže. Formulace věcného rozsahu zadání znaleckého posudku ze strany soudů bývá často navíc nejasná či nepřesná, i tomuto problému by však bylo možné předchozí konzultací se znalcem předejít.

Pro reálné nastavení lhůty zpracování znaleckého posudku jsou klíčové nejen časové možnosti znalce, ale i dlužníka. Dlužník musí znalci předložit všechny podklady potřebné pro ocenění majetkové podstaty. Znalec by měl primárně vycházet ze soupisu majetkové podstaty, který však bývá zpracován k jinému datu a k datu ocenění většinou není k dispozici. Při ocenění se tak v praxi primárně vychází z účetních výkazů k datu ocenění. Ty však nejsou pro ocenění dostatečné. Znalec tak, kromě provedení místního šetření, po dlužníkovi požaduje předložení podrobných soupisů všech položek majetku včetně případných doplňujících informací, na jejichž základě lze jednotlivé složky majetku ocenit (povaha, stáří, stav jednotlivých položek majetku a mnoho dalších). Ve většině insolvencí však dlužníci nedisponují podklady pro kompletní ocenění všech položek majetku (majetkové podstaty) a často musí pro jejich získání přistoupit k inventarizaci či podrobné revizi položek majetku. Je však potřeba si uvědomit, že vzhledem k tomu, že reorganizací většinou procházejí velké společnosti, bývá rozsah oceňovaného majetku obsáhlý a příprava podkladů ze strany dlužníka a jejich následné zpracování znalcem si vyžaduje dostatečný časový prostor.

V praxi také dochází k situacím, kdy je samotné zadání soudu z pohledu časového sledu nelogické – například když pro zpracování posudku na ocenění majetkové podstaty a porovnání konkursu a reorganizace stanoví soud dřívější termín než pro předložení reorganizačního plánu. Znalec tedy objektivně (bez znalosti reorganizačního plánu) nemůže takový úkol včas splnit. Při stanovení času potřebného pro předložení znaleckého posudku by tak soudy měly brát v úvahu nejen možnosti znalce, které lze ověřit předchozí konzultací s ním, ale i reálnou dostupnost podkladů nutných pro zpracování znaleckého posudku v požadovaném rozsahu.

Pro postup znalce při ocenění je vždy zásadní stanovení kategorie hodnoty, ze které vyplývají základní předpoklady, které jsou při ocenění aplikovány. Zde se praxe rozchází již v samotném zadání soudů, ale i v praxi jednotlivých znalců. Nejčastěji se setkáváme s tržní, obvyklou a likvidační hodnotou (ke kategorii hodnoty blíže viz Wiesner, Jiří. Kategorie hodnoty v rámci oceňování pro insolvenční řízení, *epravo.cz*, 2022, dostupné z <https://www.epravo.cz/top/aktualne/kategorie-hodnoty-v-ramci-ocenovani-pro-insolvencni-rizeni-115227.html>). Jednotný postup na straně zadání soudů ani v postupu znalců však neexistuje.

Dalším problematickým parametrem ocenění může být určení data ocenění. Z praktických důvodů se z pohledu dostupnosti podkladů jeví jako nejjednodušší stanovení data ocenění k datu, ke kterému byla zpracována poslední účetní závěrka. Zpracování posudku však vyžaduje určitý čas, který je většinou vysoce závislý na rychlosti předložení všech podkladů ze strany dlužníka. V případech rozsáhlejší insolvenční, ale i v případech těch menších, kde předávání podkladů vázne, činí doba mezi oceněním a schvalováním běžně 3-6 měsíců. Často tak, především v položkách pracovního kapitálu, dochází v čase k pohybům, čímž znalecký posudek ztrácí na své aktuálnosti.

Již samotná právní úprava v insolvenčním zákoně vyvolává některé otázky. S některými problémy se lze však v praxi vypořádat. V první řadě by zadání znaleckého posudku mělo být formulováno v úzké spolupráci soudu, dlužníka a znalce, aby bylo předcházeno budoucím nedorozuměním o rozsahu znaleckého posouzení a mylným očekáváním ohledně časového průběhu zpracování znaleckého posudku. Jako osvědčený lze doporučit postup, kdy je úkol znalce rozdělen do dvou fází. V první fázi je oceněna majetková podstata a současně samostatně oceněn majetek, který je předmětem zajištění. Po předložení reorganizačního plánu pak znalec provede porovnání míry uspokojení v konkursu a reorganizaci. Stanovená doba pro zpracování posudku by pak měla zohledňovat i možnosti dlužníka zpracovat a předložit podrobné podklady pro potřeby ocenění. Stejná pozornost by měla být věnována stanovení data ocenění. Pro minimalizaci prodlevy mezi datem ocenění a odevzdáním posudku musí být dlužník připraven promptně reagovat na požadavky znalce na předložení potřebných podkladů, bez kterých není ocenění možné provést.

JUDr. Ing. Eva Helclová
Business Valuation Analyst

Equity Solutions Appraisals s.r.o. - znalecká kancelář

Ovocný trh 573/12
110 00 Praha 1

tel: +420 222 314 447
e-mail: info@eqsa.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenční – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)